

Sprawozdanie dodatkowe

Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1914.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 5. września 1913 LW. 163.171/13 przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi preliminarz budżetu krajowego na rok 1914 zamknięty niedoborem 33,001.518 K.

Na pokrycie tego niedoboru proponował Wydział krajowy nałożenie dodatków krajowych a to w wysokości 115 gr. od każdej korony bezpośrednich podatków realnych i 121 gr. od każdej korony bezpośrednich podatków osobistych z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, przyczem opodatkowani w mieście Krakowie i w powiatach krakowskim i chrzanowskim mieli opłacać po 4 gr. mniej od powyższej stopy podatkowej t. j. po 111 i 117 gr.

Wniosek swój o pokrycie całego wykazanego niedoboru budżetowego w r. 1914 dodatkami do podatków uzasadnił Wydział krajowy obszernie w swoim sprawozdaniu, wykazując szczegółowo ujemne strony zaciągania pożyczek niedoborowych. Zarazem zawiadomił wówczas Wydział krajowy Wysoki Sejm, że spodziewane nowe źródła dochodu z tak zwanego małego planu finansowego znowu zawiodły i że wobec nowych zawikłań na arenie parlamentarnej nie ma nadziei, ażeby te dochody mogły być w r. 1914 płynne.

Szczęśliwym zbiegiem okoliczności, przewidywania te się nie ziściły a przeprowadzenie tak zwanego małego planu finansowego jest w obecnej chwili faktem dokonanym.

I tak: ustawa z 23. stycznia 1914 Dz. pp. Nr. 11 o zmianie niektórych postanowień o opodatkowaniu alkoholu podwyższa podatek od 1 litra alkoholu z pierwotnych 90 gr. na 1 K 40 gr., ustawa z 23. stycznia 1914 Dz. pp. Nr. 13. o zmianie ustawy z 25. października 1896 Dz. pp. Nr. 220. o bezpośrednich podatkach osobistych, podnosi dotychczasowe dochody państwa z tego źródła, wreszcie ustawa z 23. stycznia 1914 Dz. pp. Nr. 14. o uregulowaniu przekazów ze skarbu Państwa do funduszy krajowych przy równoczesnem obniżeniu podstawy wymiaru podatków realnych, zabezpiecza krajom po koniec r. 1917 udział w dochodach Państwa z podwyższonego podatku od alkoholu i z podwyższonego podatku dochodowego.

Wszystkie trzy te ustawy weszły w życie z dniem ich ogłoszenia tj. 24. stycznia 1914. Już tedy w r. 1914 będą kraje czerpały z tych nowych źródeł dochody, a mając te nowe dochody zapewnione, winny odpowiednio do nich dostosować swoje preliminarze budżetowe na r. 1914. Chcąc dać obraz tych nowych źródeł dochodu, podaje Wydział krajowy poniżej zasadnicze postanowienia ustawy o uregulowaniu przekazów ze skarbu Państwa dla krajów, a następnie przeprowadza obliczenie spodziewanego w r. 1914 z tych przekazów dochodu dla naszego kraju.

1. Przekazy z podatku od alkoholu.

Z podwyższonego podatku od alkoholu na 1 K 40 g przeznacza ustawa z 23. stycznia 1914 Dz. pp. Nr. 14. w myśl postanowienia § 1. dla krajów dochód w stosunku do 70 g od litra alkoholu, a więc połowę podatku przeznacza na kraje, zachowując drugą połowę dla Skarbu Państwa, zastrzega jednak, że dla Skarbu Państwa ma być z podatku od alkoholu zabezpieczoną suma 78,000.000 K. Gdyby więc w jednym roku z okresu czasu, przez jaki ustawa obowiązuje, połowa podatku dla Skarbu Państwa zastrzeżona nie przyniosła 78,000.000 K lecz mniej, natenczas ze sumy, jaką w danym roku przyniósł cały podatek od alkoholu, wydzieli się przede wszystkim dla Państwa 78,000.000 K, a reszta dopiero przypadnie krajom. Ze sumy przeznaczonej w danym roku do rozdziału między kraje będzie 35,000.000 K rozdzielonych według klucza *A.* tj. dotychczasowego klucza, wprowadzonego ustawą z dnia 8. lipca 1901 Dz. pp. Nr. 86. wynoszącego dla Galicyi 28·3423%, dalej 10,000.000 K ma się rozdzielić według klucza *B.* wypośrodkowanego ze stosunku ludności wynoszącego dla Galicyi 28·0894%, a reszta ma być rozdzieloną według klucza *C.* opartego na ilości rzeczywistej konsumpcyi alkoholu danego kraju, która w Galicyi wynosi 29·7758%.

2. Przekazy z podatków realnych.

Tym krajom, w których nie przypisuje się na rzecz funduszu krajowego dodatków do podatku osobisto dochodowego i które nadal zaniechają nakładania dodatków do tego podatku, obecnie dochodowym nazwanego, będą po myśli §. 2 ustawy z 23. stycznia 1914 Dz. p. p. Nr. 14 przekazywane bonifikacye z państwowych podatków realnych zasadniczo według normy dotychczasowej t. j. ustalonej w Art. XII ustęp 4 ustawy z 25. października 1896 Dz. p. p. Nr. 220.

Zarazem jednak ustęp 2 §. 2 ustawy z 23. stycznia 1914 Dz. p. p. Nr. 14 postanawia, że o ile w którym z lat 1914—1917 (włącznie) państwowy podatek dochodowy, unormowany świeżo nowelą do ustawy o podatku osobisto dochodowym przekroczy sumę 115,000.000 K., natenczas stopa procentowa bonifikacyi krajów z podatków realnych — podniesie się o sumę równającą się 40% nadwyżki podatku dochodowego ponad 115,000.000 K.

Tak przedstawiają się ogólne zasady przekazów ze Skarbu Państwa do funduszy krajowych.

Przystępując do obliczenia finansowego efektu tych przekazów na r. 1914, należy przede wszystkim podnieść, że co do alkoholu to ustawa o przekazach dla krajów z 23. stycznia 1914 Dz. p. p. Nr. 14, podaje w §. 1 ustęp 1-y i 2-gi zasadnicze podstawy do obliczenia przekazów z podatku od alkoholu na r. 1914. I tak: ustawa przeznacza krajom na rok 1914 70 g od litra tej ilości alkoholu, jaka w czasie od dnia wejścia w życie tej ustawy przypadnie do opodatkowania, oraz przeznacza dla krajów to, co wpłynie z dodatkowego opodatkowania alkoholu w myśl noweli do ustawy wódczanej tj. w myśl Art. I ustawy z 23. stycznia, r. 1914 Dz. p. p. Nr. 23, a któryto dodatkowy podatek wynosi 50 g od litra. Zastrzegłszy, że z należnego Państwu podatku wódczanego ma dla Państwa pozostać 78,000.000 K, że więc w konsekwencji uzupełnienie brakującej do tej wysokości należności państwowej, ma się dokonać z części podatku zasadniczo krajom odstąpionej, pozostawia ustawa wyraźnie krajom w r. 1914 to, co im na podstawie dotychczasowych ustaw z podatku od alkoholu za czas od 1. stycznia 1914 do chwili wejścia w życie nowych przekazów przypada.

Na podstawie tak skonstruowanych zasad, jak niemniej na podstawie przeprowadzonej w przedłożeniu rządowym o uregulowaniu przekazów w jesieni r. 1911 kalkulacji spodziewanego w r. 1913 dochodu z podwyższonego podatku od alkoholu, można wcale dokładnie obliczyć, jaka suma przypadnie dla naszego kraju w r. 1914 z podwyżki podatku wódczanego. W preliminarzu budżetu państwowego na pierwsze półrocze r. 1914 wstawiono dochód z dotychczasowego opodatkowania alkoholu (po 90 g od litra) w kwocie 48,500.000 K, czyli że za cały rok przyniosłby ten podatek 97,000.000 K, co odpowiada konsumcyi 1,077.000 H w roku, powiedzmy okrągło 1,070.000 H.

Przedłożenie rządowe z jesieni r. 1911 przyjęło w kalkulacji dochodu za r. 1913 tę samą ilość konsumcyi tj. 1,070.000 H spodziewając się jednak po zaprowadzeniu wyższego podatku od alkoholu, znacznego, bo 14% ubytku konsumcyi, obniżyło przyjętą ilość konsumcyi na 920.000 H.

Według tej konsumcyi wyrachowano na r. 1913 przychód z podwyższonego podatku następująco:

920.000 × 1·40 =	128,800.000 K
z dodatkowego opodatkowania przyjęto	3,200.000 „
razem	132,000.000 K

Z tego miało wówczas według przedłożenia rządowego dla Państwa pozostać	75,000.000 „
reszta	57,000.000 K

miała przypaść w $\frac{6}{7}$ częściach krajom, w $\frac{1}{7}$ części Państwu.

Obecnie ma dla Państwa pozostać 78,000.000 K, a cała reszta 54,000.000 K ma zasadniczo przypaść w r. 1914 krajom.

Oczywiście ta kalkulacja obejmuje dochód z podatku od wódki za cały rok, ponieważ jednak ustawa o podatku od wódki i ustawa o przekazach dla krajów weszły w życie z końcem stycznia r. 1914, więc rachunek udziału krajów za r. 1914 przedstawia się nieco odmiennie.

Operując temi samymi cyframi, uzyskamy następujący rezultat:

Przy obniżonej konsumcyi do 920.000 H podatek po 1 K 40 g od hektolitra uczyni za cały rok	128,800.000 K
za 11 zaś miesięcy uczyni o $\frac{1}{12}$ mniej, tj. mniej o	10,733.300 „
czyli uczyni	118,066.700 K
doliczywszy do tego dochód Państwa za miesiąc styczeń według dotychczasowej normy tj. w stosunku do 70 g za litr, a więc doliczywszy $\frac{1}{12}$ część ze 75,000.000 K czyli	6,250.000 „
oraz doliczywszy dodatkowy podatek od alkoholu w kwocie	3,200.000 „
otrzymamy sumę	127,516.700 K

Po odjęciu od powyższej sumy kwoty zastrzeżonej dla Państwa tj.	78,000.000 „
pozostanie	49,516.700 K
a natomiast po doliczeniu należnej krajowi za miesiąc styczeń $\frac{1}{12}$ części dotychczasowego ich udziału w podatku wódczanym, tj. $\frac{1}{12}$ części prelininowanej przez Państwo na ten cel sumy 21,100.000 K a więc kwoty	1,750.000 „
otrzymamy do rozdziału między kraje sumę	51,266.700 K
czyli okrągło 51,250.000 K.	

Do tego samego wyniku dochodzimy, jeżeli za podstawę przekazów dla krajów w r. 1914 weźmiemy sumę 54,000.000 K wskazaną w ustępie 2. § 1. nowej ustawy o przekazach, tj. w mianowniku wyliczonych tam ułamków, jako przypuszczalny przychód dla krajów z podwyższonego podatku wódczanego za r. 1914. Gdy jednakże suma ta przedstawia przychód całoroczny a ustawa wchodzi w życie z końcem stycznia 1914 r., więc dla oznaczenia przychodu za 11 miesięcy należy odjąć od sumy 54,000.000 K

$\frac{1}{12}$ część tej sumy tj. kwotę 4,500.000 „
zostanie 49,500.000 K

dodawszy zaś należną krajom za styczeń $\frac{1}{12}$ część dotychczasowego ich udziału w podatku od alkoholu 1,750.000 „

otrzymamy sumę jak wyżej 51,250.000 K

Rozdzieliwszy tę sumę w sposób i według kluczy w ustawie wskazanych, otrzyma nasz kraj ze sumy 35,000.000 K według klucza *A.* t. j.

$35,000.000 \times 28.3423 =$ 9,919.805 K

ze sumy 10,000.000 K według klucza *B.* tj. $10,000.000 \times 28.0894 =$ 2,808.940 „

z reszty zaś tj. ze sumy 6,250.000 K rozdzielonej według klucza *C.*

a więc $6,250.000 \times 29.7758 =$ 1,860.987 „

razem 14,589.732 K

odjawszy od tego dotychczasowy udział naszego kraju w podatku wódczanym, preliminowany przez Wydział krajowy na r. 1914 na 6,000.000 „

zwiększy się dochód naszego kraju w r. 1914 z tego źródła o . . . 8,589.732 K

Co się tyczy obliczenia nadwyżki dochodów naszego kraju z bonifikacji za zrzeczenie się nakładania dodatków krajowych do podatku dochodowego, która to bonifikacja wskutek podwyższenia tego podatku dochodowego wzrośnie, to należy się w tym względzie oprzeć na kalkulacjach parlamentarnej Komisji finansowej, która miała przekazane do załatwienia odnośne przedłożenia rządowe.

Komisja finansowa wychodząc z założenia, że podatek osobisto-dochodowy przyniósł w r. 1912 faktycznie 100,500.000 K i przyjmując, że w pierwszym roku zwiększony podatek dochodowy przyniesie więcej o 15,000.000 K, czyli uczyni 115,500.000 K, wykazuje, iż do podziału między kraje i Państwo przypadnie owa nadwyżka ponad 115,000.000 K, a więc 500.000 K wraz z automatycznym przyrostem podatku obrachowanym na 7.43 %, tak, że do podziału przypadnie okrągła kwota 8,000.000 K, z czego na kraje wypadnie 3,200.000 K. Na kraj nasz zaś wypadnie z tej sumy według stosunku opłacanych w Galicyi podatków realnych do kwoty podatków realnych z całego Państwa 11 %, t. j. kwota 352.000 K. O tę więc kwotę zwiększy się dotychczasowa bonifikacja kraju z tego źródła.

Wprowadzie Komisja finansowa opierając się na powszechnem mniemaniu, że podatek dochodowy przyniesie daleko więcej niż 115,500.000 K, wprowadza jeszcze drugi rachunek, według którego na kraj nasz przypadłaby przypuszczalnie kwota około 1,000.000 K. Tego zapatrywania jednak Wydział krajowy podzielać nie może, tak wobec ciężkich przesileń ekonomicznych w całym Państwie, jak i wobec tego, że c. k. Rząd mimo korzystnej wynikłości w podatku osobisto-dochodowym z r. 1912 wstawił do preliminarza na pierwsze półrocze 1914 tylko kwotę 45,490.000 K z tego podatku, co całorocznie uczyni 91,000.000 K. Jeżeli więc w r. 1914 podatek ten dojdzie do sumy 115,500.000 K a więc wzrośnie o 24,500.000 K, to będzie to już rezultatem bardzo pomyślnym. Z tego powodu, oraz mając na uwadze, że w prelimi-

nowaniu dochodów należy — jak to doświadczenie ostatnich lat poucza — być bardzo ostrożnym, nie może Wydział krajowy liczyć na większą nadwyżkę dochodu z tego źródła, niż kwota wyżej wyliczona tj. 352.000 K.

Z przeprowadzenia tedy tak zwanego małego planu finansowego można liczyć na:

1. podwyżkę przekazu z alkoholu tj.	8,589.732 K
2. podwyżkę bonifikacyi z podatków realnych tj.	352.000 „
łącznie tedy na podwyżkę dochodów o	8,941.732 K
czyli okrągło	9,000.000 „

Wprowadzając tę podwyżkę do preliminarza budżetowego na r. 1914 zmienia się ten preliminarz w następującym kierunku:

dotychczasowe dochody własne	43,668.237 K
podniosą się o	9,000.000 „
uczynią więc	52,668.237 K
gdy wydatki wykazano na	76,669.755 „
okaże się niedobór do pokrycia dodatkami do podatków	24,001.518 K

Przyjmując wydatność 1 grosza podatkowego na 285.000 K, należy nałożyć dla pokrycia powyższego niedoboru dodatki w następującej wysokości:

1. *Od podatku gruntowego i domowego w sumie 21,331.978 K:*

a) 89·5% w Galicji wschodniej i zachodniej	
t. j. od 19,092.120 K po 84 g	16,037.381 K
b) 10·5% w W. Ks. Krakowskiem t. j. od	
2,239.858 K po 80 g	1,791.886 „

2. *Od podatku zarobkowego i innych podatków w sumie 7,168.022 K:*

a) 89·5% w Galicji wschodniej i zachodniej	
t. j. od 6,415.380 K po 90 g	5,773.842 „
b) 10·5% w W. Ks. Krakowskiem t. j. od	
752.642 K po 86 g	647.272 K
razem preliminarzuje się wpływy z dodatków krajowych	24,250.381 K
Ponieważ niedobór wynosi	24,001.518 „

przeto pozostanie nadwyżka dochodów 248.863 K

W porównaniu z dodatkami jakie w pierwotnie Wysokiemu Sejmowi przedłożonym preliminarzu na r. 1914 proponowano nałożyć, tj. w wysokości 115 g względnie 121 g, a w Księstwie Krakowskiem 111 g względnie 117 g, *zniża* Wydział krajowy w obecnym wniosku dodatek o 31 g we wszystkich kategoriach dodatków do podatków. Tu Wydział krajowy zaznacza, że obniżenie wymiaru państwowych podatków realnych ustawą z 23. stycznia 1914 Dz. p. p. Nr. 14. odtąd już stale na przyszłość obowiązywać mające, nie wpływa na wymiar i efekt finansowy dodatków do tych podatków, gdyż ta ustawa w tym właśnie celu, aby obniżenie wymiaru podatków realnych nie obniżało efektu finansowego dodatków, wprowadza specjalnie obliczoną podstawę dla przypisu dodatków do tych podatków. W szczególności dla obliczenia dodatków mają władze skarbowe przyjąć przy podatku gruntowym jako przypis $\frac{100}{85}$ części obecnie obniżonego podatku, a przy podatku czynszowym i domowym $\frac{8}{7}$ części tych obniżonych podatków.

W końcu zwraca Wydział krajowy uwagę Wysokiego Sejmu, że w Rubr. V. poz. 6. wydatków preliminarza, wstawił na częściowe umorzenie pożyczek szkolnych kwotę	320.000 K
a w Rubr. XIII. poz. 13. na amortyzację niedoborowej pożyczki z r. 1912 — 5,873.815 K kwotę	264 322 „
razem	584.322 K

Zapotrzebowanie na oba cele w uchwałach o tych pożyczkach wymienione, sfinansował Wydział krajowy częściowo, zaciągając $4\frac{1}{2}\%$ pożyczkę emisyjną i. w. 13,000.000 K, czyli 11,057.800 marek niemieckich. Konfekcyja obligacyj tej pożyczki jest w toku, a w swoim czasie Wydział krajowy zda o tej pożyczce sprawę w sprawozdaniu z czynności. Obecnie uprasza Wydział krajowy Wysoki Sejm, ażeby wykazaną wyżej łączną kwotę 584.322 K pozostawił w budżecie, przeznaczając ją na amortyzację pożyczki 13,000.000 K, przyczem Wydział krajowy nadmienia, że kwota ta wystarczy na amortyzację pożyczki tej w tymże roku, na koszta konfekcyi, podatek rentowy, etc.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi :

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić przedłożony poprzednio preliminarz budżetu krajowego na rok 1914, przyjmując wydatki na	76,669.755 K
dochody własne na	52,668.237 „
a różnicę do pokrycia dodatkami do podatków na	24,001.518 K

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku 1914, pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

a) dodatek do państwowego podatku gruntowego, do państwowego podatku domowo-czynszowego, domowo-klasowego i 5% podatku od domów wolnych od podatku czynszowego po 84 g
od każdej korony całej przypisanej należitości tych podatków;

b) dodatek do państwowych bezpośrednich podatków osobistych, wprowadzonych ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości po 90 g
od każdej korony całej przypisanej należitości tych podatków.

2. Opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim, opłacać będą dodatek do podatków w ustępie 1. *ad a)* wymienionych w wysokości po 80 g
zaś do podatków w tymże ustępie *ad b)* wymienionych po 86 g
od każdej korony całej przypisanej należitości tych podatków.

3. Kwoty przyzwolone na rok 1914 w rubrykach i pozycjach wydatków budżetu funduszu krajowego, jakoteż wszystkich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycjach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych, osobno w dziale nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycjach funduszu krajowego:

a) w rubryce I. między pozycjami 5, 6 i 7 i między pozycją 8 i 10;

b) w rubryce II. między pozycją 18 a rubr. X. poz. 113, tudzież w rubr. II. między literami a, b, e, f, pozycyi 23;

c) w rubryce VIII., między pozycjami 6 i 7, tudzież między pozycjami 11, 12, 13 i 14;

d) w rubryce X., między pozycjami 45 i 46, dalej 49, 58 i 59, dalej w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły mleczarskiej w Rzeszowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie, Wulce Kapitańskiej i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, między wszystkimi pozycjami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych zakładów;

e) w rubryce XI., między pozycjami 1, 2 i 5;

f) w rubryce XII., między pozycjami 148 i 212; 190, 195, 207, 210, 212 a), 213, 217, 235, 236 i 239; 220 i 221, tudzież między wszystkimi pozycjami działów I A, I B i I C w obrębie każdego działu wydatków zwyczajnych.

III. **Sejm upoważnia** Wydział krajowy do zaciągnięcia i amortyzacji długoterminowej pożyczki na pokrycie niezaspokojonej jeszcze reszty niedoboru funduszu krajowego za rok 1912 w kwocie 4,207.569 K.

Upoważnienie udzielone niniejszem Wydziałowi krajowemu należy rozumieć w pełnej wysokości podanej cyfry a więc w gotówce, bez potrącenia różnicy kursu.

Z Rady Wydziału Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Adam Gotuchowski, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Władysław Jahl, w. r.

Członek Wydziału kraj.

